

Діяльність Української Асоціації Нейрохірургів

Смоланка В.І.¹, Возняк О.М.², Гук А.П.³, Педаченко Є.Г.⁴

¹ Обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології, Ужгород, Україна

² Центр загальної нейрохірургії, Клінічна лікарня «Феофанія» ДУС, Київ, Україна

³ Відділення нейротравми, Інститут нейрохірургії ім. акад. А.П. Ромоданова НАМН України, Київ, Україна

⁴ Директор, Інститут нейрохірургії ім. акад. А.П. Ромоданова НАМН України, Київ, Україна

У з'їзд нейрохірургів України (25–28 червня 2013 р., Ужгород) та Пленум Правління Української Асоціації Нейрохірургів (29 листопада 2013 р., Київ)

25–28 червня 2013 р. в Ужгороді відбувся V з'їзд нейрохірургів України, в якому взяли участь 364 нейрохірургів та фахівців суміжних спеціальностей, у тому числі понад 20 запрошених лекторів з 16 країн світу (Україна, Росія, Білорусь, Молдова, Узбекистан, Вірменія, Латвія, Литва, Чехія, Греція, США, Німеччина, Польща, Туреччина, Угорщина, Хорватія). Співорганізаторами з'їзду виступили: Міністерство охорони здоров'я України, Національна академія медичних наук України, Інститут нейрохірургії ім. акад. А.П. Ромоданова НАМН України, Ужгородський національний університет, Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л.Шупика МОЗ України, Українська Асоціація Нейрохірургів, Асоціація дитячих нейрохірургів України, Асоціація нейрохірургів Закарпатської області, Ужгородський обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології.

Під час 3 пленарних і 17 секційних засідань заслухано 141 усна та 45 стендових доповідей за напрямками: нейротравма, судинна нейрохірургія, спінальна нейрохірургія, нейрохірургія дитячого віку, відновна нейрохірургія, хірургія периферійної нервової системи, функціональна нейрохірургія, нейровізуалізація, нейроанестезіологія та інтенсивна терапія, нейрореабілітація і якість життя хворих, фундаментальні нейронауки, організація нейрохірургічної служби, історія та етика в нейрохірургії. В рамках роботи з'їзду відбулися сателітні симпозиуми: «Навігаційні системи та інтраопераційна візуалізація», «Спонтанні внутрішньомозкові крововиливи: сучасні аспекти проблеми», «Різні аспекти черепно-мозкової та хребетно-спинномозкової травми».

У програмних доповідях директора головної установи в галузі нейрохірургії Інституту нейрохірургії ім. акад. А.П. Ромоданова НАМН України, головного позаштатного спеціаліста МОЗ та НАМН України зі спеціальності «нейрохірургія», академіка Педаченка Є.Г, віце-президента Національної академії медичних наук України, віце-президента Української Асоціації Нейрохірургів академіка Цимбалюка В.І., головного позаштатного спеціаліста МОЗ України зі спеціальності «дитяча нейрохірургія» професора Орлова Ю.О. окреслені основні здобутки вітчизняної нейрохірургії та напрямки її подальшого розвитку.

Зокрема, відзначено, що нейрохірургічна допомога як високоспеціалізований та високотехнологічний вид медичної допомоги є показником розвитку держави й суспільства. Станом на 01.01.13 нейрохірургічну допомогу надають у 134 відділеннях (у 2008 р. — у 131) на 3910 ліжках (у 2008 р. — на 4101) обласних центрів і великих міст. У 2012 р. лікували 102 947 (у 2008 р. — 97 167) пацієнтів з приводу травматичного ураження головного мозку, мозкового інсульту, пухлин головного мозку, вад розвитку нервової системи та інших нейрохірургічних захворювань. Протягом 2012 р. виконані 45 350 (у 2008 р. — 40 897) складних оперативних втручань при зниженні загальної (з 3,5 до 2,9%) та післяопераційної (з 5,9 до 4,4%) летальності.

Станом на 01.01.13 спеціалізовану допомогу надає 831 лікар-нейрохірург (у 2008 р. — 756), при цьому забезпечення нейрохірургами становить 1,82 на 100 тис. населення (для порівняння, у США — 1,53, в Японії — 6,1). Більшість нейрохірургів — 553 (66,5%) — лікарі віком від 20 до 50 років, вищої та першої кваліфікаційної категорії — 607 (73%). Діяльність нейрохірургічної служби спрямована переважно на надання невідкладних видів допомоги, що загрожують життю хворих — при черепно-мозковій травмі, мозковому інсульті, хребетно-спинномозковій травмі.

Основним завданням нейрохірургічної служби в сучасних умовах реформування медичної галузі є забезпечення якісної та доступної нейрохірургічної допомоги. За останні роки розроблені та затверджені Міністерством охорони здоров'я України стандарти і клінічні протоколи з надання нейрохірургічної допомоги, які відповідають кращим світовим стандартам. Постійно оновлюється матеріально-технічна база нейрохірургічних відділень, створені спеціалізовані судинні центри у Донецьку, Львові, Одесі, Києві (на базі Інституту нейрохірургії ім. акад. А.П. Ромоданова НАМН України), розроблені класифікатор нейрохірургічних втручань за ступенем їх складності та зміни до типових табелів оснащення нейрохірургічних відділень, індикатори якості надання медичної допомоги за різними нейрохірургічними захворювань.

Нейрохірургічна служба в числі перших в країні почала застосовувати програмно-цільовий принцип планування наукових досліджень з їх подальшим впровадженням в практичну охорону здоров'я. Так, завдяки реалізації заходів галузевої науково-технічної програми «Медична допомога при черепно-мозковій травмі», затвердженої МОЗ та НАМН України, загальна летальність при черепно-мозковій травмі в Україні у 2012 р. у порівнянні з 2007 р. (рік початку програми) знизилась з 4,5 до 3,4% (в 1,28 разу), післяопераційна летальність — з 9 до 6,9% (в 1,3 разу). Зважаючи на соціальну значущість проблеми та позитивні показники реалізації попередньої галузевої програми, МОЗ та НАМН України ухвалене рішення про продовження зазначеної програми як частини Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір», а Президія НАМН України прийняла рішення про створення на базі Інституту нейрохірургії ім. акад. А.П. Ромоданова НАМН України Науково-практичного центру нейротравми.

Виконання Державної програми попередження та лікування серцево-судинних та судинно-мозкових захворювань (2006–2010 рр.) забезпечило зниження смертності від інсульту в Україні у порівнянні з 2006 р. на 6,4% (за очікуваного показника 5%).

Підвищення вимог до якості надання медичних послуг, технічне переоснащення нейрохірургічних відділень ставлять на порядок денний питання підвищення кваліфікації лікарів-нейрохірургів до рівня у європейських країнах. Для цього в Україні щороку організовують майстер-класи з оволодіння новітніми нейрохірургіч-

ними технологіями, а також різнопланові конференції, семінари-наради нейрохірургів тощо. Традиційними є щорічні навчальні курси Всесвітньої Федерації Нейрохірургічних Товариств в Одесі, Карпатські читання в Ужгороді, міжнародні навчальні курси в Клінічній лікарні «Феофанія» (Київ), конгреси Української асоціації боротьби з інсультом з міжнародною участю та ін.

Під час роботи з'їзду відбувся V з'їзд Української Асоціації Нейрохірургів (УАН), на якому прийняті нова редакція Статуту УАН відповідно до вимог Європейської асоціації нейрохірургів, зміни до класифікатора нейрохірургічних втручань, таблиця оснащення нейрохірургічних відділень, а також обране нове керівництво УАН на період до 2017 р. Президентом УАН обраний проф. Смоланка В.І., директор Ужгородського обласного клінічного центру нейрохірургії та неврології, віце-президентом — к.мед.н. Возняк О.М., завідувач нейрохірургічним відділенням Клінічної лікарні «Феофанія» (Київ), відповідальним секретарем — к.мед.н. Гук А.П., с.н.с. науково-організаційного відділу Інституту нейрохірургії ім. акад. А.П. Ромоданова НАМН України (Київ). Академік НАН і НАМН України Зозуля Ю.П., який є засновником УАН і був її Президентом з моменту її створення у 1993 р., обраний Почесним Президентом УАН.

Нагальним є питання про прийняття Україною уніфікованої програми післядипломної підготовки нейрохірургів, рекомендованої Європейською Асоціацією Нейрохірургів.

Під час з'їзду розглянуті рішення *Координаційної ради* з післядипломної освіти МОЗ України щодо впровадження 5-річної програми підготовки нейрохірургів, а саме, за умови збереження 3-річної інтернатури з нейрохірургії без перерви продовжити підготовку молодих нейрохірургів в клінічній ординатурі (2 роки) або аспірантурі (3 роки) відповідно до пропозиції Європейської Асоціації Нейрохірургів.

З метою підвищення якості підготовки нейрохірургів, з огляду на невелику кількість випускників-інтернів (10–15 щороку), УАН рекомендує після закінчення інтернатури проводити іспит з теоретичних та практичних знань на опорній кафедрі (Київ) з представниками МОЗ, профільних кафедр (курсів) за єдиними стандартами. Головою комісії з прийому іспитів рекомендовано призначити відповідального за освітні післядипломні програми представника УАН.

За результатами іспиту молодих фахівців, які успішно його склали, направляють до клінічної ординатури, а тих, які не склали — повертають до загальноклінічної практики в закладах охорони здоров'я, що надають стаціонарну допомогу.

Основна мета такої програми — підготувати фахівця-нейрохірурга до самостійної роботи. Відповідно УАН рекомендує внести необхідні зміни до кваліфікаційної характеристики нейрохірургів.

Під час з'їзду відбулися також I з'їзд Асоціації дитячих нейрохірургів України, Пленум Правління Євразійської асоціації дитячих нейрохірургів, на яких розглянуті актуальні питання розвитку дитячої нейрохірургії.

29 листопада 2013 р. відбувся Пленум Правління УАН, на якому обговорені і схвалені Концепція розвитку нейрохірургічної служби України та перспективний план діяльності УАН. Також обговорені питання додипломного навчання з нейрохірургії в умовах реформування системи підготовки медичних кадрів України; післядипломної підготовки нейрохірургів України відповідно до сучасних міжнародних вимог; проведення клінічних випробувань лікарських засобів, видавничої діяльності УАН, сплати членських внесків у 2012–2014 рр.; проведення наступного з'їзду УАН у 2017 р. у Харкові. Сформовані комітети УАН та обрані їх голови.

1. Комітет з науки та нових технологій в нейрохірургії (Сон А.С.)

Підкомітети: з *нейротравми, нейроонкології, судинної нейрохірургії, функціональної та відновної нейрохірургії, спінальної нейрохірургії, хірургії основи черепа, нейроанестезіології, дитячої нейрохірургії, нейрорадіології*

2. Комітет з номінацій та історії нейрохірургії (Цимбалюк В.І.)

3. Комітет з розробки стандартів та управління якістю медичної допомоги в нейрохірургії (Гук А.П.)

4. Комітет з сертифікації, атестації і професійної підготовки нейрохірургів (Поліщук М.Є.)

5. Комітет з економічних питань (Кардаш А.М.)

6. Комітет з міжнародних зв'язків та співробітництва (Возняк О.М.)

7. Комітет з професійної етики, трудового, юридичного й соціального захисту членів УАН (Ольхов В.М.)

В рамках роботи Пленуму УАН заслухані й обговорені доповіді співробітників Інституту нейрохірургії ім. акад. А.П. Ромоданова НАМН України: «Радіонейрохірургічне і радіотерапевтичне лікування позамозкових краніобазальних пухлин (Чувашова О.Ю.), «Радіонейрохірургічне і радіотерапевтичне лікування метастазів у головний мозок» (Грязов А.Б.).

Попереду — непростий шлях подальшого розвитку нейрохірургічної допомоги населенню України і наближення її якості і доступності до кращих світових зразків. Нейрохірурги України впевнені, що спільними зусиллями нейрохірургічної спільноти, Міністерства охорони здоров'я та Національної академії медичних наук України він буде успішно подоланий. Системність та спрямованість на кінцевий результат — це основні принципи діяльності нейрохірургічної служби України на наступні роки.

Смоланка В.І.¹, Возняк А.М.², Гук А.П.³, Педаченко Е.Г.⁴

¹ Областной клинический центр нейрохирургии и неврологии, Ужгород, Украина

² Центр общей нейрохирургии, Клиническая больница «Феофанія» ГУД, Киев, Украина

³ Отделение нейротравмы, Институт нейрохирургии им. акад. А.П. Ромоданова НАМН Украины, Киев, Украина

⁴ Директор, Институт нейрохирургии им. акад. А.П. Ромоданова НАМН Украины, Киев, Украина

V съезд нейрохирургов Украины (25–28 июня 2013 г., Ужгород) и Пленум Правления Украинской Ассоциации Нейрохирургов (29 ноября 2013 г., Киев)

Smolanka V.I.¹, Voznyak O.M.², Huk A.P.³, Pedachenko E.G.⁴

¹ Regional Center of Neurosurgery and Neurology, Uzhhorod, Ukraine

² Center of Neurosurgery, Clinical Hospital «Feofaniya», Kiev, Ukraine

³ NeuroTrauma Department, Institute of Neurosurgery named after acad. A.P. Romodanov, NAMS Ukraine, Kiev, Ukraine

⁴ Director, Institute of Neurosurgery named after acad. A.P. Romodanov, NAMS Ukraine, Kiev, Ukraine

V Congress of Neurosurgeons of Ukraine (June 25–28, 2013, Uzhgorod) and Plenum of the Board of the Ukrainian Association of Neurosurgeons (November 29, 2013, Kyiv)